

**ЧЕРНІГІВСЬКА ДЕРЖАВНА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА ІМ. В.Г. КОРОЛЕНКА**

**МИХАСЬ (МИХАЙЛО) МИХАЙЛОВИЧ ТКАЧ
(Бібліографічний покажчик)**

ЧЕРНІГІВ 2007

ББК91.9:83 Т48

Михась (Михайло) Михайлович Ткач: Бібліогр. покажч. /Скл. І.Каганова, Л.Студьонова; Відп. за вип. П. Грищенко. - Чернігів, 2007. - 24 с. - (Чернігів. ДОУНБ ім. В.Г. Короленка).

Складачі: І.Я.Каганова, Л.В. Студьонова.

Відп. за вип.: П.В.Грищенко.

Комп'ютерне макетування: Л. Михалько, Л. Лепеха.

Ризограф Чернігівської ОУНБ ім.В.Г.Короленка

Тираж 200

ПЕРЕДМОВА

У літературу входять по-різному. Одні заявляють про себе уже першою книгою - галасливо, навіть сенсаційно. Інші літературний шлях починають спокійно, не привертаючи до себе особливої уваги, але з часом крок за кроком досягають високих вершин літературної творчості. Саме до цієї другої категорії митців належить Михась Ткач.

Народився письменник 19 вересня 1937 року в селі Ленінівка (до 1924 р. - Сахнівка) Менського району на Чернігівщині. Його рідне село розташоване на витоках чарівної річечки - Снову, що впадає в Десну. З півночі аж до хат підступають духмяні луки з озерцями та рудками, а за ними кільцем підступає густий загадковий ліс, котрий не раз розповідав допитливому хлопчику, що прибігав сюди, тисячолітні таємниці краю. Дитячі літа письменника припали на важкі повоєнні роки. То ж рано став дорослим. Взимку, пропускаючи уроки, возив санчатами дрова, влітку, ховаючись від сталінських сатрапів, збирав колоски у полі, вивірював на точках з піску дорогоцінні зернини. Те злиденне життя, як і розкішну природу, що оточувала його рідне село, він згодом змалює в своїх творах.

Після закінчення семирічки М. Ткач деякий час працює в колгоспі обліковцем рільничої бригади, служить в армії. Захоплюється малюванням, зокрема живописом, читає світову літературу, пробує писати вірші. Демобілізувавшись, закінчує вечірню Ленінівську середню школу, пізніше Ніжинський технікум механізації, працює трактористом, механіком. Та душа прагне чогось незбагненого. Вабило мистецтво. Повсякчас стикаючись з чарівною природою, Михайло прагне перенести цю красу на папір, відтворити всі нюанси її відтінків: схід, захід сонця, його миттєву чарівність, коли тисячі кольорів спалахують перед очима і гаснуть за лічені хвилини. Спочатку поглиблює свої знання в жанрі живопису самотужки, а згодом вступає до Московського університету мистецтв на факультет малюнка живопису (заочно). Переїхавши до Чернігова, працює художником в історичному музеї ім. В. Тарновського, будівельному тресті, а по закінченні навчання в будівельному технікумі - майстром, виконробом, інженером-проектувальником. Розробляє проекти індивідуальних будинків, притаманних Чернігівщині. Видає технічну книгу "Ремонт і спорудження будинків на замовлення населення". Тоді ж з'являються перші образки, новели. Дебютує у журналі "Вітчизна" № 10 за 1973 р. оповіданням "Неспокій". Помітив автора і відразу "приписав" у головному столичному часописі прозаїк Микола Олійник. Згодом з'являються його твори в журналі "Жовтень", альманасі "Вітрила", газеті "Деснянська правда" та інших періодичних виданнях.

Перша книга прози "Сонячний полудень" (Повість, оповідання) з'являється на світ у видавництві "Молодь" у 1979 році. Рецензував її відомий письменник Володимир Дрозд. У своїй рецензії, оцінюючи рукопис позитивно, він писав: "Я не знаю, хто за фахом Михась Ткач, але його умінню висловлюватися "літературно" можуть позаздрити навіть деякі професіонали. Він уміє грамотно і досить точно побудувати фразу, мова його творів справді українська, а не той суржик, яким рясніють рукописи початкуючих. Більше того, він досить майстерно надає тій мові поліського колориту. І я б сказав ще більше; у декількох своїх новелах - "Гаряче літо", "Дорога на село", "Хочеться грози" - автор підіймається на такий рівень літературної майстерності, що навіть дивуєшся, як це досі за них не вхопилися хоч би часописи. Після виходу книги, Володимир Дрозд написав

рекомендацію Михасю Ткачу для вступу до Національної спілки письменників України.

Друга книга оповідань "Світле диво", яка виходить у 1987 році, засвідчує, що в літературу прийшов серйозний і вдумливий прозаїк.

Останнім часом побачили світ окремі видання його повістей та оповідань - "Святковий ранок", "Дике поле", "Гірка ягода калини", "Веселий Штанько", "Відлуння душі", "Багряні громи", "Осінні акорди", "Анюта", "Зимові сюрпризи", "Ласий ведмідь" та інші.

Що найбільше привертає увагу читача у творчості Михася Ткача?

Щирість, правдивість, життєвість вражень. А ще - нестримна жага героїв до праці, надзвичайна любов до рідної землі. Ситуації, які вимальовує М. Ткач, як правило, найбуденніші, проте до глибини розкривають людську душу. Багато з його героїв - це звичайні сільські трудівники, які збирають хліб, будують так, ніби співають, малюють... Не просто працюють - творять, немов митці. І в сукупності їхніх позитивних і негативних рис найчастішою лінією окреслюється любов до праці. А скільки туги в їхніх очах, коли бачать знищення, спустошення будь-чого.

Дитинство - перша художня майстерня прозаїка. Світ Михасю відкривався піснею і плачем. Без них не обходились ні хрестини, ні весілля, з ними проводжали в армію, ховали небіжчиків. Радість і печаль - все висловлювалося народною піснею чи прислів'ям. Бо односельці, як і всі люди праці, були скупими на слова, зате щедрими на душевну красу. І те, що відбилося в пам'яті, переходило в творчу уяву. І головне - люди. Прототипами героїв творів письменника Михася Ткача найчастіше є земляки, близькі люди з їхнім нелегким життям, непростою долею. Чіпка пам'ять вихоплює з виру життя тих людей і ті явища, які справили на письменника найбільше враження.

Чисті плеса Снову та Десни, бриніння очеретів у заплавах, мальовничі краєвиди чернігівського Полісся, де голубінь неба зливається з голубінню полів льону, а головне - працюючі і щедрі люди, що обробляють благословенну сіверську землю, назавжди увійшли у світ прози Михася Ткача. Його слово високе і чисте, воно завжди в русі - оновлюється звуком, фарбою, образом...

Для М. Ткача важливе питання: що робить людину людиною, з чого починається Людина. Тому й зупиняється він на темі дитинства, темі милосердя й доброти, порушує проблеми повоєнних років, самотності, випробувань, що висвічують душу людини.

Невигойною раною для письменника є доля жіпки-трудівниці, на плечі якої у повоєнні роки лягла важка ноша - відбудова держави. Цій темі М. Ткач присвятив цілу збірку - "Дике поле". За допомогою художньої деталі, своєрідності оповіді, вдало підібраних троп автор створює потужне поле емоційної напруги, що викликає справжнє читацьке співпереживання. Не можна читати без болю такі рядки: "Вони йшли поволі шляхом: Горпина, якій уже давно минуло шість десятків, і Манька - корова червоної масті, з куцями ратицями та білою лисиною на лобі. Обоє старі і зморені. Йшли вже добру годину. На узбіччі від їхньої ходи осипався збитий полин і пах гірко-гірко. Холодний осінній вітер проймав їх до кісток, вибивав з очей сльози, і вони текли, як березовий сік".

До глибини душі вражає кожного читача його оповідання "Покалічена душа", що не так за своїм сюжетом, як за трагізмом теми нагадує нам оповідання "Медаль" Григора Тютюнника, до речі, обидва твори, присвячені

гіркій долі зневажених фронтовиків-інвалідів, були надруковані, як це частенько траплялося у минулі десятиліття, лише "із запізненням".

У художній практиці письменника співіснували різноманітні впливи і традиції, однак його не полонило жодне з нових "віянь" сучасної української прози, тим паче прагнення творити у руслі так званої «канонічної» загальнолітературної мови. Яскраві картини та сюжети із народного життя і повинні, глибоко переконаний він, відтворюватися відповідними художніми засобами. Про що б він не писав у своїх книгах - про нелегку вдовину долю, її чорну працю, безпросвітність та оманливість жіночого щастя чи нескаламучений духовний світ юнака і дівчини, їх перше кохання, незрадливості почуттів, -коріння того чи іншого образу прозаїк завжди намагається відшукати в традиціях, естетиці та побуті безкорисливих поліщуків, в їх філософії життя.

На початку 90-х років ХХ ст. М. Ткач бере активну участь у заходах, спрямованих на утвердження нашої незалежності. Стає членом Товариства української мови ім. Т. Шевченка (нині "Просвіта"), деякий час працює відповідальним секретарем цього Товариства. У 1992 році створює незалежну громадську організацію - Літературну спілку "Чернігів" та засновує журнал "Літературний Чернігів".

І сьогодні багато сил і часу віддає Михась Ткач громадській, організаторській та редакторській праці, журнал "Літературний Чернігів", за його редакцією, став помітним явищем на терені духовності нашого краю. Крім того, друкує в періодичній пресі статті з питань літератури та культури. Організовує та проводить обласні літературні конкурси, зустрічається з обдарованою молоддю області, виступає в школах та бібліотеках.

Михась Ткач - член Національної спілки письменників України та Національної спілки журналістів України. Лауреат премії ім. М.М. Коцюбинського. Бібліографічний покажчик "Михась (Михайло) Михайлович Ткач" продовжує серію посібників, присвячених письменникам Чернігівщини, які були підготовлені та видані Чернігівською ОУНБ ім. В.Г. Короленка у попередні роки.

Покажчик має за мету систематизувати друковані джерела, які розкривають творчість письменника, знайомлять з його життям. Посібник побудований за такими розділами:

- Окремі видання;
- Художні твори в часописах;
- Публіцистичні твори, статті з питань літератури та культури;
- Література про творчість Михася Ткача.

Добір матеріалу завершено у серпні 2007 року. Бібліографічний опис здійснено відповідно існуючим державним стандартам.

Бібліографічний покажчик "Михась (Михайло) Михайлович Ткач" може бути корисним

літературознавцям, викладачам і студентам вузів, бібліотечним і музейним працівникам, учням, всім, кого цікавить літературний процес на Чернігівщині і в Україні.

ОКРЕМІ ВИДАННЯ ТВОРІВ МИХАСЯ ТКАЧА

1. СОНЯЧНИЙ полудень: Повість, оповідання. - К.: Молодь, 1979.-102 с.

Рец.: Сапон В. З вірою в людину //Друг читача. -1980. - 5 черв.; Комс. гарт (Чернігів). - 1980. - 7 лют.

Олійник О. Коріння у землі //Десн. правда (Чернігів). -1979.- 12 груд.

2. СВІТЛЕ диво: Оповідання. - К.: Молодь, 1987. - 118с.
Рец.: Шкварчук В. Не звужувати горизонт думки //Десн. правда. - 1987. - 18 верес.
- Калібаба Д. "Світле диво" М.Ткача /УКолг. правда (Мена). - 1987. - 20 черв.; Київ, правда. - 1988. - 17 січ.
3. СВЯТКОВИЙ ранок: Оповідання для дітей, казки.
- Чернігів: Просвіта, 1993. - 30 с.
4. ДИКЕ поле: Оповідання. - Чернігів: Літ. спілка "Чернігів", 1994.-83 с.
5. ГІРКА ягода калини: Повість, оповідання. -Чернігів: Літ. спілка "Чернігів", 1996. - 95 с.
6. ВЕСЕЛИЙ Штанько: Романтизм. - пригодницька повість. - Чернігів: Літ. спілка "Чернігів", 1997. - 140 с.
Рец.: Кузьменко В. Все починається з любові до рідного краю //Сіверян, літопис. - 1998. - №2. - С.130.
Тетянчук С. "Веселий Штанько" //Чернігів, відом. -1998.-27 лют.
Савенок В. Веселий Штанько любить //Просвіта (Чернігів).-1998.-28 берез.
- Сапон В. Веселий Штанько, вовк і семеро... каченят //Гарт (Чернігів). - 1998. - 19 черв.
- Соломко А. Твій слід на землі //Чернігів, вісн. - 1998. - 10 лип.
7. ВІДЛУННЯ душі: Оповідання, новели. - Чернігів: Літ. спілка "Чернігів", 1999 .- 170 с.
Рец.: Рудківський В. Відлуння життя //Гарт. - 2000. - 27 січ.
- Дзюба С. Адвокат покалічених доль //Київ. - 2001. -№5-6. - С161.; Чернігів, вісн. - 2000. - Із трав.
- Кузьменко В. Душа - мов пісня //Слово і час. - 2000. -№>12.-С79.
8. ЗИМОВІ сюрпризи: Повість у новелах для дітей. - Чернігів: КП "Вид-во "Чернігів. Обереги", 2002. - 64 с.
Рец.: Гарачковська О. Природнича тематика крізь призму ліричної мініатюри в творчості В. Чухліба та М. Ткача //Актуальні проблеми слов'янознавства. - К., 2004. - С.26.
Соломко А. Повість нашого земляка - серед кращих книг //Наше слово (Мена). - 2003. - 10 трав.
9. БАГРЯНІ громи: Повість, оповідання. - Ніжин: Аспект-Поліграф, 2004. - 496 с.
Рец.: Гарачковська О. З когорти сонцепоклонників //Київ, старовина. - 2004. - № 4. - С174.
Супронюк О. Природний гуркіт "Багряних громів" //Біла хата (Чернігів). - 2004. - 24 верес.
- Студьонова Л. Творець дивовижної країни //Літ. Чернігів. - 2004. - № 3. - С.143.
- Адаменко М. Поважна виваженість слова //Десн. правда. - 2004. - 19 жовт.; Сіверян, літопис. - 2004. - № 5-6. - С.87; Отчий поріг (Київ). - 2005. - №2 (лют.). - С.8.
- Чепурний В. "Багряні громи" з минулої України //Сіверщина (Чернігів). - 2004. - 22 жовт.; Літ. Україна. -2004. - 25 листоп.
- Олійник О. Його твори близькі до прози Стефаника //Отчий поріг (Київ). - 2004. - №11 (листоп.). - С.7.
- Покидько О. "Багряні громи" - літопис життя народного //Слово Варвинщини (Варва). - 2005. - 20 квіт.

- Мастерова В. Свята правда //Літ. Чернігів. - 2005. -№ 3. - С158; Гарт. - 2005. - 8 верес; Склянка часу (Канів). -2007.-№42.-С131.
- Тубальцсва Н. Сакраментальні історії //Січеслав. -2005. - № 3-4. - С.174; Літ. Чернігів. - 2005. - № 2. - С.175.
10. ЛАСИЙ ведмідь: Казки. - Ніжин: Аспект- Поліграф, 2005 - 40 с.
Рец.: Брик О. Для дітей //Десн. правда. - 2005. -8 верес.
11. ОСІННІ акорди: Оповідання, новели, повість. - Чернігів: РВК "Десн. Правда", 2006. - 240 с.
12. АНЮТА: Повість. - Чернігів: РВК "Десн. Правда", 2007.-70 с.
13. ВЕСЕЛИЙ Штанько, або Сторінки щоденника Грицька Селезня з Качківки. - 2-е вид. - Ніжин: Аспект- Поліграф, 2007. - 220 с.

ХУДОЖНІ ТВОРИ В ЧАСОПИСАХ

14. НЕСПОКІЙ: Оповідання //Вітчизна. - 1973.- № 10 -С.123-129.
15. ЗАПАХ живиці: Оповідання //Вітрила-74: Альманах.- К.,1975.- С.140-144.
16. ПОЛОВІЛИ жита: Оповідання //Ком. праця (Борзна). - 1987. - 25 лип.; Комс. гарт. - 1982.- 2 верес.
17. ХАТА моя, біла хата: Оповідання //Комс. гарт. -1989.- 11 берез.
18. ПОЗИКА: Оповідання //Літ. Чернігів. - 1993. - №1.-С57-65.
19. СМЕРЧ: Оповідання //Літ. Чернігів. - 1993. - № 2 - 3. - С.25-30.
20. ВДОВА: Оповідання //Літ. Чернігів. - 1994. - № (4). - С.29-36.
21. ХВОРОБА нашого часу: Оповідання //Літ. Чернігів. - 1994. - № 5. - С.25-34.
- СТЕЖКА встелена пелюстками: Новела //Гарт. -1994.-8 квіт.
23. ПОКАЛІЧЕНА душа: Оповідання //Літ. Чернігів.- 1995.-№6.-С13-27.
24. ОСІННІ предчуття: Новела //Гарт.- 1994. - 23 верес.
25. ТУГА: Оповідання //Літ. Чернігів.- 1995. - № 7.-С.23-30.
26. ТІНЬ на березі річки: Оповідання //Літ. Чернігів.-1996. - № 8.-С.24-30.
27. ПРИВАТНИЙ протезист: Оповідання //Літ. Чернігів.- 1996. - № 9.- С.33-44.
28. ПЕРШЕ випробування: Оповідання //Черніг. відом.- 1997.- 15 серп.
29. НІКЧЕМА. Подорож на кладовище: Два оповідання //Літ. Чернігів.- 1997.- №10.- С.50-58.
30. НЕВІСТКА: Оповідання //Сім'я (Чернігів). - 1997. -19 верес.
31. ЧЕРВОНЕ лихо: Новела //Гарт. - 1997. - 19 верес.
32. ІЗ ЗАПИСНОЇ книжки: Образки //Просвіта. - 1997.- 20 верес.
33. НА РІЧЦІ: Етюд //Десн. правда.- 1997.- 20 верес.
34. У КОЛГОСПНОМУ дворі: Оповідання //Сіверщина.- 1997. - 20 верес.
35. ДОЛЯ: Оповідання //Літ. Чернігів.- 1997. -№11.-С.45-51.
36. ПРИМІСЬКИЙ маршрут. Пути. Жорина молодість: Три новели //Літ. Чернігів.- 1998. - № 12. -С.113-123.
37. МАРЕВО ночі: Оповідання //Вісті Борзнянщини (Борзна). - 1998. - 3 січ.
38. СІЛЬСЬКИЙ "бомж": Оповідання //Літ. Чернігів.-1999.-№ 13.-С.76-83.
39. ПРОПАВ безвісти: Оповідання //Літ. Чернігів.-2000.-№15.-СЛ35-143.
- П'ЯТИЙ кут: Оповідання //Літ. Чернігів. - 2001. -№ 16.-С16-22.
41. ДРАМА Холодного: Оповідання //Літ. Чернігів.-2001.-№17.-С.137.
42. ПАДАЄ листя: Етюд //Я, ти, ми (Київ). - 2001. -№ 9 (верес).
43. ДВІ новели. Стоптані чорнобривці; Пережити час //Літ. Чернігів. - 20^02. - №1. - С.19-25.

44. ОСІННІЙ акорд: Оповідання //Літ. Чернігів. -2002. - №2. - С.73-77.
45. ПОВЕРНЕННЯ: Новела //Десн. правда. - 2002. -24 верес.
46. ПРОТЕСТ: Оповідання //Літ. Чернігів. - 2002. -№3-4. - С.49-57
47. РОЗІМКНУТЕ коло: Оповідання //Літ. Чернігів. -2003.-№1-С.21-27.
48. МЕТЕЛИК взимку: Оповідання для дітей //Ліхтарик (Чернігів). - 2003. - 1 берез.
49. БАГРЯНИЙ колаж: Оповідання //Літ. Чернігів. -2003.-№2.-С.61-65.
50. ЧУЖІ: Оповідання //Літ. Чернігів. - 2003. - № 3. -С.97-102.
51. ХОЛОДНЕ сонце пополудні: Оповідання //Літ. Чернігів. - 2004. - №1 - С.50-54.
52. ЗАПАХ живиці: Новела //Літ. Чернігів. - 2004. -№ 2. - С.55-59.
53. СЮРПРИЗ для Валентини: Оповідання //Літ. Чернігів. - 2004. - № 3. - С.52-60.
54. МУЗИКА печальної ночі: Оповідання //Літ. Чернігів. - 2004. - №4. - С.74-78.
55. НІЧ на околиці села. Окупація. Лебедині крила: Оповідання //Літ. Чернігів. - 2005. - № 2. - С.73-82.
56. У ПЛАНОВОМУ відділі. Притча: Новели //Літ. Чернігів. - 2005. - № 3. - С.48-52.
- НОВИНА: Новела //Літ. Чернігів. - 2006. - № 1. -С.52-56.
55. ХОЛОДНЕ сонце пополудні. Музика печальної ночі. Лебедині крила: Оповідання //Хортиця. - 2006. - № 1. - С.67-73.
56. ІДИЛІЯ. Нетлінне. Майстер. Зойк ненародженого. Кирпатий. Одарчини перелюби. Незамінний: Новели //Літ. Чернігів. - 2006. - № 2. - С.113-122.
57. СВЯТКОВА феєрія: Оповідання //Літ. Чернігів. -2006. - № 4. - С.47-56.
58. ЛЕБЕДИНІ крила: Новела //Сіверщина. - 2005. -16 верес; Склянка часу. - 2006. - №39. - С.67-73.
59. ХОЛОДНЕ сонце пополудні: Оповідання //Десн. правда. - 2007. - 20 січ.

ПУБЛІЦИСТИЧНІ ТВОРИ, СТАТТІ З ПИТАНЬ ЛІТЕРАТУРИ І КУЛЬТУРИ

63. ХОЛОДНЕ плесо ставка: [Нарис про с.Красносільське Борзнян. р-ну] //Вітчизна.- 1986.- № 10. - С.150-157.
64. СІЛЬСЬКІ турботи: [Роздуми про с. Красносільське Борзнян. р-ну і людей, які там мешкають] //Комс. гарт.- 1986. - 30 січ., 6 лют., 8 лют., 11 лют.
65. НАРОДНІ скарби Чернігівщини //Просвіта - 92. -Чернігів, 1992.-С.7-11.
66. ДО ЧИТАЧІВ журналу "Чернігів" //Літ. Чернігів.-1993.-№1.-С.3-4.
67. ПОЕТОМ був і педагогом: До 70-річчя від дня народження Д.Куровського //Чернігів, вісн.- 1992.- 2 жовт.
68. ВІДЛУННЯ душі: [Передмова до зб. поезій Боженни Коваленко з Австралії] //Літ. Чернігів.- 1993. -№(4). -СІ 7.
- МИТЕЦЬ рідкісного таланту //Літ. Чернігів.-1994.-№5.-С.129-131.
- Відомий художник В.Лук'янець - уродженець с.Олишівки Чернігів, р-ну.
- 70.ЯК ПЕРЕДМОВА до добірки віршів ніжинських поетів //Літ. Чернігів.- 1995. - №7. - С.33-34.
- Спроба аналізу авангардної поезії А.Дністрового, А.Іванова та В.Голована.
71. ПИСЬМЕННИК шевченківської доби//Просвіта. - 1996.-12 жовт.

Д. Мороз - поет і драматург, ім'я якого довгий час було призабуто, уродженець с.Сахнівки (нині Ленінівка) Мен. р-ну.

72. ЗАСЛАННЯМ гартований гімн //Просвіта. - 1996. - 24 серп.

До перебування П.Чубинського на засланні в Архангельську.

73. ОБНАДІЙЛИВИЙ початок //Просвіта. - 1997. - 20 верес.

Підсумок обл. літ. конкурсу "Юна муза".

74. П'ЯТЬ років творчого неспокою //Літ. Чернігів. - 1997.-№10.-С.3-8.

До річниці утворення в Чернігові незалежного громад, об'єднання літ. спілки "Чернігів" та заснування журналу "Літ. Чернігів".

75. ДО ЧИТАЧІВ //Літ. Чернігів.- 1997. - №11. - С.3.

76. НАВЧАЛЬНИЙ посібник для вчителів та учнів //Сіверян, літопис-1997. - №6. - С.149-150.

Рсц. на кн. В. Кузьменка "Словник літературознавчих термінів".

77. ВІН МАВ дар Божий: До 60-річчя від дня народження В. Кезлі //Гарт.- 1997. - 31 січ.

78. ЗАДУМ вартий уваги //Літ. Чернігів. - 1998. - №12.-С.75-76.

Про твір С.Неймовірного "Буквар з української історії у віршах".

79. ПОЛИВАЙТЕ квіти //Сіверян, літопис- 1998. - №4.-С.128-129.

Рец. на кн. А.Соломка "Не забудьте полити квіти".

80. "Я ВІЛЬНО і чисто несу свою душу" //Сіверян, літопис- 1999. - №3. - С.149-155.

Аналіз поезії М. Шевченка.

81. ПИСЬМЕННИЦЬКУ епістолярію - на наукову основу //Чернігів, відом. - 1999. - 9 квіт.

До виходу наукової праці В.Кузьменка "Письменницький епістолярій в українському літературному процесі 20-50 років 20 ст."

82. НЕ ЗАБУДЕМО... //Київ. - 1999. - № 11 - 12.- С.137-138.

Рец. на кн. А.Соломка "Не забудьте полити квіти".

83. ШАНА кобзарю //Просвіта. - 1999. - 26 берез.

84. СВІТЛО Джоконди //Чернігів, відом. - 2000. - Плют.

До висунення М.Холодного на здобуття Нац. премії ім. Т. Шевченка.

85. ТРИУМФ і трагедія //Літ. Чернігів.- 2000. - №14. - С.23- 24; Пам'ять століть. - 2001. - №1. - С.93.

Передмова до опубл. уривків історич. роману А. Соломка "Перстень Єзуїта" про гетьмана І. Виговського.

86. ЖИТТЯ прожити - не поле перейти: [Передм. до уривка із докум. повісті Ю.Коцюбинського "Чорний Яр"] //Літ. Чернігів.- 2000. - №15. - С.81.

87. ТВОРЧИСТЬ як потреба душі //Літ. Чернігів - 2001.-№16.-С.35-36.

Підсумки обл. літ. конкурсу серед вчителів "В сузір'ї муз".

88. "НА ДУХОВНІЙ ниві Анатолія Соломка - і хліб, і пісня, і історія" //Чернігів, вісн. - 2001.- 24 трав.

89. ОРАЧ на ниві Духовній : До 65-річчя від дня народження А. Соломка //Молодь України. - 2001. -25 трав.

90. ДАНИЛО Мороз - поет і драматург //Просвіта.-2001.- 12 жовт.

До 160-річчя від дня народження письменника.

91. СЛОВО про українську Беатріче //Чернігів, відом. - 2001.- 12 жовт.; Пам'ять століть. - 2001. - № 6. - С.155; Книжник - рсв'ю.- 2002. - 28 січ.

Рец. на кн. Л.Зеленської "Ганна Барвінок".

92. СОЛОДКИЙ вітер з Родощі...: До 65-річчя від дня народження В.

- Кезлі //Літ. Чернігів. - 2002. - №1. -С.133-137.
93. ШЛЯХИ творчого неспокою //Гарт. - 2002. -22 серп. - С.3.
10-ліття утворення літ. спілки "Чернігів" та заснування журн. "Літ. Чернігів".
94. ШЛЯХ у десять років //Літературна спілка "Чернігів": Біобібліогр. довід. - Чернігів, 2002. - С.53-56; Літ. Чернігів. - 2002. - №2. - С.3-9.
95. "МИ НЕ СТАВИМО за мету друкувати лише шедеври" / Інтерв'ю вела В.Меркулова //Чернігів, вісн. - 2002.-12 верес.-С.6.
До 10-річчя створення літ. спілки "Чернігів".
96. ВОНИ БУЛИ талановиті й мужні //Літ. Чернігів. - 2003.-№3.-С.3-8.
Передм. до добірки творів поетів-зсмяків, що загинули в роки Великої Вітчизняної війни.
97. ПАМ'ЯТАЙМО про це //Літ. Чернігів. - 2003. - №4-С.157-161.
Рец. на серію книг "Пам'ять народу неубієнна" про голодомор на Чернігівщині 1932-1933 рр.
98. ДУХОВНІ обрії Митця //Літ. Чернігів. - 2004. - №4.-С.151-153.
Слово про творчість засл. художника України Л. Шкурка.
99. ДУХОВНІ рубежі: вчений, педагог і поет: [До 70-річчя від дня народження П. Руденка] //Літ. Чернігів. - 2005.-№1.-С.131-132.
100. ЧОМУ місто назвали Ніжином, а село Ладинкою //Десн. правда. - 2005. - 13 жовт.
101. "СУЧА дочка" як дзеркало радянської доби //Літ. Чернігів. - 2006. - №1. - С.178-183; Сіверян, літопис. - 2006. -№2.-С.121.
Рец. на кн. В. Мастерової "Суча дочка".
102. ПАРАЛЕЛІ на зламі століть //Літ. Чернігів. - 2006.-№ 2.-С. 167-170.
Рец. на роман А. Соломка "Крутозлам".
103. ТВОРИ з гущі життя: (Слово про творчість В. Леуса) //Літ. Чернігів. - 2006. - № 3. - С.181-183.
104. ЗА ПОКЛИКОМ душі //Слово Просвіти (Київ). - 2006. - № 6 (лют.).
105. ІМ'Я - життю окраса: Тема номера: наші імена /Інтерв'ю зап. Н. Мірошніченко //Біла хата. - 2006. - 7 лип.
106. ЯК ДЗЕРКАЛО минулої доби //Десн. правда. - 2007. - 27 січ.; Літ. Україна. - 2007. - 15 лют.
З нагоди висунення роману В. Мастерової "Суча дочка" на здобуття Нац. премії ім. Т.Г. Шевченка.
107. СВІТЛО душі української: [Творчість поета з Мелітополя О. Гончаренка] //Літ.Чернігів. - 2007. - № 2. - С.40-45.
- 108.

ЛІТЕРАТУРА ПРО ТВОРЧІСТЬ МИХАСЯ ТКАЧА

108. МІЩЕНКО Д. Бачити головне, глибинне //Літ. Україна.- 1980.-27 січ.
Огляд творів молодих прозаїків: Михася Ткача і Миколи Ілляша.
109. КУЗЬМЕНКО В. Сіверянські джерела "малої" прози Михася Ткача //Сіверян, літопис. - 1996. - №4.-С.127-131.
- ПО. СОЛОМКО А. Його неспокій: Михасю Ткачу -60 //Наше слово. - 1997. - 30серп.
111. КУЗЬМЕНКО В. Світле диво //Десн. правда. -1997.-2 верес.
112. КУЦЕНКО П. Сповідь щирої душі: Михасю Ткачу - 60 //Десн. правда. - 1997. - 18 верес.
113. ШКВАРЧУК В. Зачарований селом: М. Ткачеві -60 //Сіверщина. - 1997. -

19 верес.

114. МИХАСЮ Ткачу - 60 //Чернігів, вісн. - 1997. -19 верес.

111. СОЛОМКО А. За покликом душі: Михасю Ткачу - 60 //Гарт. - 1997. - 19 верес.

116. САВЕНОК В. Співець поліського села: Михасю Ткачу - 60 //Просвіта. - 1997.- 20 верес.

117. ДЗЮБА С. Зоряний час Михася Ткача //Чернігів, відом. - 1997. - 26 верес.

118. КАЛІБАБА Д. Відомі діячі культури, науки, політики Придесення: Довідник. - Чернігів: Ред. журн. "Сіверян. Літопис", 1998. - 256 с.

С.222 : Ткач Михась (Михайло) Михайлович.

119. КУХАРУК Р. Пластика світлої прози: [До 20-річчя виходу першої кн. Михася Ткача "Сонячний полудень"] //Літ. Чернігів. - 1999. - № 13. - С.87-92.; Гарт. -1999.-24 верес.

120. ХТО Є ХТО в чернігівських мас-медіа: (Біогр. довідки журналістів). - Чернігів: ДКП РВВ, 2001. - 99 с.

С.85: Ткач Михась (Михайло) Михайлович.

121. КОВАЛЕЦЬ Я. Головному редактору журналу "Літературний Чернігів" Михасю Ткачу, редакційній колегії, авторам на 10-річчя журналу: [Вірш] //Літ Чернігів. - 2002. - №2. - С.9.

122. У НАЦІОНАЛЬНІЙ Спілці письменників, у президії ради НСПУ //Літ. Україна. - 2002. - 30 трав. - С1.

Серед нових члени НСПУ - Михась Ткач.

123. СОЛОМКО А. Неспокій його душі: [До 65-річчя Мих. Ткача] //Молодь України. - 2002. - 19 верес.

124. САВЕНОК В.Справжньому українцю - 65! //Просвіта. - 2002. - 20 верес.

125. КОВАЛЕЦЬ Я. Правда художнього слова: М.Ткачу - 65 //Чернігів, відом. - 2002. -1 жовт. - С.8.

126. КУЗЬМЕНКО В. Ткачева крапля в океані прози: (До 65-річчя від дня народження письменника) //Науковий збірник на пошану професора Володимира Качкана. -Івано-Франківськ, 2006. - С.215; Сіверян, літопис. - 2002. -№ 5. - С.109 -111; Ліхтарик. - 2003. - 1 жовт.

127. НА ЗДОБУТТЯ премії ім. Олесь Гончара //Літ. Україна. - 2005. - 24 берез.

Серед ін. роман Михася Ткача "Багряні громи".

128. ЛАУРЕАТИВ [літ. премії ім. М. Коцюбинського] названо //Десн. правда. - 2005. - 13 жовт.

Серед лауреатів - Михась Ткач.

129. МИХАЙЛО Михайлович Ткач: Реком. показч. /Скл. Л.Студьонова; Вступ, ст. В.Кузьменко; Відп. за вип. П.Грищенко. - Чернігів, 2002. - 20 с. - (Чернігів. ОУНБ ім. В. Г. Короленка).

130. ТКАЧ Михась (Михайло) Михайлович //Літературна спілка "Чернігів": Біобібліогр. довід. -Чернігів, 2002. - С.53-56.

131. ТКАЧ Михась (Михайло) Михайлович //Письменники Чернігівщини: Біобібліогр. довід. - 2-ге вид. - Чернігів; Ніжин, 2005. - С.59-62.

МИХАСЬ Ткач //Письменники України: Біобібліогр. довід. - К.: Укр. письменник, 2006. - С.417.

ДОПОМІЖНІ ПОКАЖЧИКИ

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК*

Адаменко М. 9
Барвінок Г. (91)
Брик О. 10
Виговський І. (85)
Гарачковська О. 8,9
Голован В. (70)
Гончар О. (127)
Гончаренко О. 107
Грищенко П. 129
Дзюба С. 7, 117
Дністровий А. (70)
Зеленська Л. (91)
Іванов А. (70)
Калібаба Д. 2, 118
Качкан В. 125
Кезля В. (77, 92)
Коваленко Вожена (68)
Ковалець Я. 121, 125
Коцюбинський М. М 128
Коцюбинський Ю. (86)
Кузьменко В. 6, 7, (76, 81), 109, 111, 126, 129
Куровський Д. (67)
Кухарук Р. 119
Куценко П. 112
Леус В. 103
Лук'янець В. (69)
Мастерова В. 9, (101, 106)
Меркулова В. 95
Мірошніченко Н. 105

Номери, що відносяться до прізвищ осіб, яким присвячені статті подано у круглих дужках.